

**МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ
И ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

-Управа за ветерину-

323-02-3104/14-05/2

22.8.2014. године

У П У Т С Т В О

**о начину спровођења мониторинга на болест плавог језика
на подручју ВСИ Ниш и ВСИ Зајечар**

Овим Упутством се ближе прописује начин спровођења мониторинга и надзора на болест плавог језика према *Правилнику о утврђивању Програма мера здравствене заштите животиња за 2014. годину* ("Сл.гласник РС", број: 24/2014 и 52/2014), (у даљем тексту: Програм мера) и *Правилнику о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести плавог језика, као начин њиховог спровођења* („Сл. гласник РС“ бр. 18/2009) (у даљем тексту: Правилник).

Ради откривања, праћења и сузбијања болести плавог језика на подручју ВСИ Ниш и ВСИ Зајечар која се налазе у „зони ризика“ од ширења болети из Бугарске и Македоније, спроводиће се: серолошка, вирусолошка, ентомолошка испитивања, као и општи и активни надзор на болест плавог језика.

Серолошким испитивањем у оквиру мониторинга на болест плавог језика биће обухваћена женска говеда на „сентинел фармама“ која потичу са подручја пограничних општина ка Бугарској и Македонији: Прешево, Бујановац, Врање, Трговиште, Босилеград, Сурдулица, Црна Трава, Бабушница, Димитровград, Пирот, Књажевац, Неготин, Зајечар и Кладово.

Укупан број сентинел животиња које ће бити обухваћене овим испитивањима, одређен је се на основу броја женских животиња рођених у периоду од 01.01. до 31.03.2014. године, која се још увек налазе на газдинству, уз принцип 95% сигурности и 0,5% преваленције. На основу података добијених из Централне базе података овог министарства, о броју и распрострањености објеката у којима се узгајају говеда наведене старосне категорије, а налазе се на територији напред поменутих општина окарактерисаних као „зона ризика“, епизоотиолог надлежног института и надлежна ветеринарска станица у сарадњи са ветеринарским инспектором (уважавајући стручне критеријуме за избор фарме за ову болест као што су величина фарме, близина станишта инсеката и сл.) одређују „сентинел фарме“. Испитивањем ће бити обухваћен што већи број женских животиња са списка циљних животиња из Централне базе, који је саставни део овог упутства (Прилог 2 овог Упутства).

Код сентинел животиња, вршиће се испитивање на присуство специфичних антитела против вируса болести плавог језика применом Ат-ЕЛИСА методе на сваке три недеље, до краја октобра. Уколико се раније утврди сероконверзија или случај плавог језика, престаће

се са испитивањем сентинел животиња на наведеној локацији, а започеће се испитивање на другој сентинел фарми у другој општини истог эпизоотиолошког подручја, које ће одредити Министарство.

У случају добијања позитивних серолошких резултата, институт без одлагања о томе обавештава надлежног ветеринарског инспектора. Од животиња које су реаговале сумњиво или позитивно, хитно ће се узорковати крв са коагулансом (ЕДТА, натријум-цитрат,) како би се извршила **вирусолошка испитивања** применом ПЦР методе.

Сви позитивни налази морају бити потврђени од стране Националне референтне лабораторије за болест плавог језика.

Надлежни специјалистички институти, на основу анализе ризика а у зависности од броја апарата за хватање вектора болести плавог језика (инсеката из рода *Culicoides*), извршиће **узорковање инсеката** и достављање узорака у Научни институт за ветеринарство Србије где ће се вршити **ентомолошка** (детерминација куликоида) и **вирусолошка испитивања**.

Хваталице за инсеке из рода *Culicoides* поставити према упутствима из Прилога 1, на циљним местима изван зоне покривене са „сентинел фармама“ ка западу и северо-западу земље, успостављајући „зону контроле присуства вектора“. Узорковање ће се вршити једном у две недеље. У случају лабораторијског потврђивања присуства инфицираних вектора, престаје се са испитивањем вектора на том подручју и зона контроле се помере даље ка западу и северо-западу земље.

Упутство за постављање светлосних лампи и прикупљање узорака:

- Светлосне лампе треба поставити што је могуће ближе животињама на висини од 1,5-2 метра.
- У чашу на дну уређаја за скупљање инсеката сипати око 200 мл воде,
- Светлосне лампе се укључују у зору, најмање 1 час пре појављивања сунца и раде без престанка до прикупљања узорка,
- Сакупљени узорци инсеката процеђују се помоћу газе и цедиљке за чај а потом пребацују у обележену боцу у којој се налази 70% етанол а која служи и за слање узорака у лабораторију,
- Узорци који су намењени вирусолошким испитивањима уместо воде и етанола прикупљају се и шаљу у раствору ПБС са додатком антибиотика. Такви узорци се шаљу одмах и то на температури од 4°C.
- Чувати узорке пре слања у лабораторију на сувом и мрачном месту заштићеном од дејства сунчеве светлости.

Ветеринарске организације које спроводе Програм мера здравствене заштите на подручју „зоне ризика“, у оквиру општег надзора предвиђеног Програмом мера, као и приликом спровођења других ветеринарских услуга врше појачану контролу здравственог стања говеда, оваца и коза, са клиничким прегледом и о свакој промени или сумњи на плави језик обавештавају надлежни ветеринарски институт и ветеринарског инспектора.

Приликом обилазака газдинстава, ветеринарске организације вршиће и **информисање власника/држаоца** о епизоотиолошкој ситуацији у региону, карактеристикама болести плавог језика, обавези пријављивања сумње на ову болест и препоручити спровођење општих превентивних мера као што су:

- примена инсектицида у и око објеката у којима се држе животиње,
- постављање мрежица на прозоре,
- третирање стајњака и водених површина погодним за развој инсеката,
- третирање пријемчивих животиња ефикасним репелентима који, уколико је

могуће, немају каренцу.

Напомена: Ветеринарске организације које спроводе Програм мера здравствене заштите на подручју постављања „сентинел фарми“ врше узорковање крви и слање узорка у надлежни институт, при чему попуњавају *Образац 1* (Прилог 3 овог Упутства). Ветеринарски институти врше узорковање комараца и слање узорака комараца и крви који су дали сумњиву или позитивну серолошки реакцију у референтну лабораторију, уз попуњавање *Образаца 2* (Прилог 3 овог Упутства).

Извештаји и фактурисање:

Научни и специјалистички ветеринарски институти до 10. у месецу за претходни месец достављају „збирни месечни извештај“ (Прилог 3 овог Упутства) са свим појединачним лабораториским извештајима о извршеним испитивањима за тај месец.

Ветеринарске организације до 10. у месецу за предходни месец достављају „збирни месечни извештај (Прилог 3 овог Упутства) са свим копијама Упута за слање материјала.

Ветеринарски институти и ветеринарске организације, уз извештаје достављају и фактуру о обављеним пословима насловљеном на Министарство пољопривреде и заштите животне средине – Управа за ветерину, ул. Омладинских бригада бр. 1, 11070 Нови Београд.

Надзор над спровођењем овог програма вршиће надлежни ветеринарски инспектор.

Ценовник услуга:

1. Узорковање крви: 500 динара,
2. Ат-ЕЛИСА (са дијагностикумом): 600 динара
3. РТ-ПЦР: 3,000 динара
4. Узорковања инсеката са слањем у надлежну лабораторију: 1,000 динара
5. Ентомолошка испитивања: 1,000 динара по узорку.

Цене су приказане без ПДВ

ДИРЕКТОР

др Дејан Бугарски

Прилог 1: Сlike са описом процедура.

Слика 1. Кит за ентомолошка испитивања.

Слика 3. Узорак са инсектима се помоћу газе и цедиљке рипрема процеђивањем

Слика 2. У посуду светлосне лампе сипати 200 мл воде

Слика 4. Тако припремљен узорак након тога ставити у обележену боцу са 70% етанолом